

Szerkesztőségi iroda:
Nagyberek Zápolya-
utca 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagyberek-
rek, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölös szerkesztő: Dr. Mayer Jenő.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 32— K
Félévre — — — 16— K
Negyedévre — — — 8— K
Egy óra — — — 2-70 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal vesz föl
Azonkívül az összes hir-
detési irodák. :: ::
Megjelenik vasár- és
ünneppnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órákor

Nagyberek, 1917.

XLVI. évfolyam, 164 szám.

Péntek, július 20.

A német kancellár beszéde.

A birodalmi gyűlés tegnapi ülése.

Berlin, július 19. Esti távirat. Az a nagy feszültség, amellyel politikai és parlamenti körökben a kancellár mai első beszédét várták, áterjedt a közönség legszélesebb rétegeire is. Már korán reggel elárastották a birodalmi gyűlés épületének környékét, hogy esetleg még jegyhez juthassanak. A parlamenti pártok gyűléseket tartottak. A birodalmi gyűlés épületében nagy élénkség mutatkozott. Különös érdeklődés nyilvánult meg a nemzeti liberálisok ülése iránt, amelyen hir szerint külön nyilatkozatot fogadtak el a békefeltételekről.

Berlin, július 19. Esti távirat: Dr. Michaelis György a német birodalom új kancellárja óriási izgalom közben délután 3 órákor a birodalmi gyűlésen szólásra emelkedett.

A legkomolyabb időben — mondta a kancellár — tettek mázsás terhet vállaimra. Istenbe vetett hittel merem elvállalni és fogom kötelességeimet teljesíteni. Azzal a nagyérdemű férfival szemben, aki elődöm volt, rideg bírálatot gyakoroltak, ami helyesebb lett volna, ha zárt ajtók mögött marad. Ha nem hinnék ügyünk igazságos voltában, nem vállaltam volna ezen hivatalt.

Nekünk folyton szem előtt kell tartanunk a három év előtt történt eseményeket, amelyek azt bizonyítják, hogy bennünket rákényszerítettek a háborura. Felolvassa elődjének 1914. évi július hó 29-én a bécsi német nagykövetségnek adott utasítást, amely így szól: Szívesen teljesítjük szövetségi kötelességünket, azt azonban visszautasítjuk, hogy Ausztria-Magyarország kedvéért tanácsaink figyelmen kívül hagyása miatt egy világháboruba belekeveredjünk. **Ezzel az okmány-nyal igazolja a kancellár, hogy Németország nem készült háborura, majd így folytatta: Az orosz hadsereg felvonulása azonban rákényszerített bennünket, hogy fegyvert ragadjunk, más választásunk nem volt.**

Ugyanez áll a tengeralattjáró háborura nézve is. Visszautasítjuk a vádat, mintha a buvárhajóharc beleütközne a nemzetközi jogba. Ezen fegyvert Anglia nyomta kezünkbe, miután proklamálta a kizárólagos irányuló háborút. Németország utolsó kísérlete, hogy békeajánlatával elkerülje ezen legvégső eszközök használatát, eredménytelen maradt. A tengeralattjárók harca meghozza a kívánt eredményt, sőt ennél többet. Az álhírek, amelyek bizalmas ülésekről kiszivárogtak, bizonyos csalódást okoz-

tak. Megállapítom, hogy a tengeralattjárók harca az ellenséges hajótér pusztításában eleget tesz várakozásunknak, úgy hogy Anglia a béke iránt megnyilvánuló vágyakozásnak nem állhat sokáig ellent.

Ezután üdvözlétet küldte a kancellár valamennyi szárazföldi és tengeri haderőnek, mindazoknak, akik a levegőben vagy a víz alatt szolgálják a német hazát, mert példátlan az, amit a német hadsereg és flotta a három éves háboruban végzett.

Ezután áttért a kancellár a harctéri helyzet ismertetésére. Helyzetünk mindenütt kitűnő, az oroszokat csak az entente uszítása tudta ellenünk harcbaninni.

Felolvassa Hindenburg táviratát, amelyet épen félórával ezelőtt kapott és így szól: „A német birodalom kancellárjának Berlin birodalmi gyűlés, Az orosz offenzíva provokálására ma erős támadást kezdtünk Lipót bajor herceg személyes vezetésével. Osztrák-magyar csapatoktól támogatva német csapatok áttörték az orosz frontot a Zlocsovnál.“ (Zajos tetszés! Felkiáltások a szocialistáknál: Hangulatkeltés!) A kancellár folytatja: Bruszilov eredményeit tehát ellensúlyoztuk.

Oroszországban terjed a forrongás.

Oroszország válságos helyzete.

London, július 20. Délutáni távirat. A Daily News jelenti Szentpétervárról:

Amikor a kadettpárti miniszterek visszalépése ismeretessé vált, nagy zavar támadt. A visszalépést a kormány gyengeségének vették.

A finn vasutvonalon, Szentpétervár közelében japán katonák gépfegyverrel feltartóztattak egy katonai vonatot. Szentpétervárott megállították az automoblokat, amelyeken lázadó katonák voltak gépfegyverekkel. A lázadók lefogalták a kormány összes autómobiljait. Amikor az első lövés eldőrdült, általános pánik tört ki, miközben sok asszonyt összetapostak. Az angol nagykövetség előtti hidon sortűzet adtak.

Egyidejűleg Helsingforsban is kitért a zavargás. A tengerészek tisztjelket lölték, a vonatokat megakadályozták abban hogy Szentpétervárra menjenek.

Szentpétervár, július 20. Délutáni távirat. A munkástanács tegnap éjszaka tartott ülésén határozatot fogadott el és annak a hangsúlyozásával, hogy a kadettpárti miniszterek lemondása nem lehet ürügy arra, hogy a forradalmi demokrácia megvonja a kormánytól támogatását, másrészt szükségnek tartják, hogy a hatalom kezelé-

sét a történelmi idők parancsához képest újból megbeszéljék és ezért elhatározták, hogy 14 napon belül általános gyűlésre egybehívják a munkások, katonák és parasztok tanácsainak képviselőit, hogy a hatalom megosztásának kérdését, a lemondott miniszterek helyeinek betöltését megbeszéljék. Ezen kérdés megoldásáig a hatalomnak a kormány kezében kell maradnia.

Rotterdam, július 20. Délutáni távirat. Tegnap száznál több sebesültet szállítottak be a szentpétervári kórházakba. Este a kozákok és a vörös gárda munkástagjai között összeütközés volt, sok halottal és sebesülttel. Rövidesen döntő mérkőzést várnak a munkástanács és a bolsevikiek között.

Haparranda, július 20. Délutáni távirat. Egyre nyilvánvalóbb, hogy a legutóbbi szentpétervári események nagyobbak, mint az oroszországi táviratok feltűntetni szeretnék. A jelek szerint még véres folytatásra van kilátás, különösen, ha Kerenszky offenzívája meddőnek bizonyul.

Páris, július 20. Délutáni távirat. A párisi lapok jelentik, hogy Szentpétervárott hirdetések jelentek meg, amelyek közlik, hogy a hadbíróóságok ismét megkezdték működésüket.

Tisza, Apponyi és Szurmay Bécsben.

Bécs, július 20. Délutáni távirat. Tisza István gróf, Apponyi Albert gróf, valamint Szurmay Sándor ma Bécsbe érkeztek.

Az osztrák politikai helyzet.

Bécs, július 20. Délutáni távirat. Hir szerint a király szerdán ismét kiballgatáson fogadta báró Beck osztrák exminiszterelnököt. Beck előterjesztette programját, döntés még nem történt.

HIREK.

Emlékművet a torontái
hősöknek.

Nagybecskerek, július 20.

Egyik múlt heti számunkban hirt adtunk arról, hogy Jankó Ágoston Torontálmegye alispánja a törvényhatósági bizottság legközelebbi ülésére elindítványt terjeszt, hogy a világháborúban elesett megyebeli hősök emlékére a vármegye székhelyén, Nagybecskereken emlékművel örökítsék meg. Az eszme vármegyészerte a legnagyobb elismeréssel találkozott és mielőtt még a megyegyűlés elé került, máris megtörtént az első lépés, hogy hős fiaink emlékére hozzájuk méltó szoborművet emelhesünk. Grandjean Géza, Csenta község jegyzője 1000 koronát küldött Jankó alispán kezéhez a Nagybecskereken felállítandó háborus emlékműre. Amikor igazi ellmeréssel adózunk Grandjean Géza hazafias áldozatkészégének, hisszük, hogy nemes példája mind több követőre talál, hogy a városunkban felállítandó emlékmű igazán méltó hirdetője legyen az elesett torontái hősök lángoló hazaszeretetének, amelynek szolgálatában vérüket hullatták, életüket feláldozták.

Grandjean Géza 1000 koronás adományát a következő sorok kíséretében küldte be a vármegye alispánjához:

Méltóságos Alispán ur!

A zimony-belgrádi tüzpárbajnak kis falumba hallatszó menydörgős zenéjének hatása alatt fogamzott meg gondolatom: Emlékművet a torontái hősöknek.

Szándékomból legelőször a múlt évi jegyző-egyleti gyűlésen terjesztettem elő, arra számítva, hogy a jegyzői kar azon tényező, mely képes megszerezni az anyagi eszközöket a kivitelhez.

Indítványomból egyhangú határozat lett. Örömmel azonban teljes csak akkor volt, midőn méltóságod — ki gyűlésünket megjelenésével megtisztelte — kijelentette, hogy az eszmével már is foglalkozik és a törvényhatóságnak szándékozik a kivitelre nézve megfelelő előterjesztést tenni.

A „Torontálban” a napokban jelent meg méltóságodnak erre vonatkozó előterjesztése, melyet az egész törvényhatóság készségesen és egyhangulag fog határozattá emelni.

Most már nem kétséges, hogy az eszme helyes mederbe és kezekbe jutva, méltóságod fáradságtalan és szeretetteljes irányítása mellett testet is öltön.

Alkotni azonban szóvirágokból nem lehet. Ahhoz mint a nagy Bismark mondta: „pénz, pénz és ismételt pénz kell.” Ezt tudva sietek tisztességes munkából gyűjtött filléreimet felajánlani és lerakni a magasztos célra.

Tisztelettel kérem méltóságodat, kegyeskedjék a mellékelt 1000 koronát a Nagybecskereken felállítandó háborus emlékműre elfogadni és majdan az első csákányütéshez, az első kövek lerakásához felhasználni.

Jó szívvel adott szerény adományom bár csak egy csep a nagy tenger vizében, de ha a vármegyének minden itthon levő srappellmentes helyen hűsítő fia vagyoni viszonyaihoz képest nem lesz fukarabb nállamnál, akkor egy oly monumentális emlékmű emelhető, mely az ország díszére válland.

A vármegye szülöttje Szentgyörgyi mester tudni fogja csodálatos művészetének egész ihletét belevinni az ércebe, az acélba, a kőbe, úgy, hogy az lelket kapjon és hogy abból életet sugározzék.

Legyen az alkotandó mű nem csak elesett hőseinket ábrázoló szobormű, hanem kifejezője a háború minden mozzanatának, amelyből vármegyénknek bő része volt. A nagy hadifelvonalást a Balkán felé, a megye lakosságának

áldozatkészégét minden téren, a hősi küzdelmet a nélkülözések terén, a nők és gyermekek munkateljesítményét.

Az emlékműnél égjen méceses. Egjen örökké, hogy oda nappal az élők mehessenek imádkozni elesett félisteneink lelki üdvéért, éjjel pedig világítson a galíciai tömegsírökből hazaszálló lelkeknek, a Szerbia és Montenegróból el-eljövő szellemeknek, a Romániában, az Isonzó mentén, a tiroli hegyek karsztján, a gleccserek örök hómezőin sirban, távol idegenben örök álmot aluszó fiaink, testvéreink, apáink sóhajának.

Az emlékmű legyen az ifjuság bucsujáró helye. Oda járjanak majdan hazafiságot meríteni, kitartást a munkához. Ott erősítse akaraterejét, a gyöngye, a habozó, az ingatag és kalap levéve haladjon el majd mindenki ki nem bitang, nem sehonnai.

Adjuk oda garasainkat azok emlékének megörökítésére, akik megalkuvás nélkül áldozták életüket hazáért, királyért és mindnyájunkért.

Csenta, 1917 július hó 16-án

Készséges szolgája

Grandjean Géza
községi jegyző.

— Hivatalos jelentések július hó 19-ikéről —

A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentést kaptuk a harcéri eseményekről:

A vezérkar főnöke jelenti:

Keleti harcér:

Kalustól délre az oroszok nagy erő harcbevételével megkísérelték, hogy a tőlük elfoglalt magaslatokat visszafoglalják. Erőlködéseik súlyos veszteségeik mellett meghiusultak. A Dnyesztertől északra egészen Brody vidékéig rohamcsapataink eredményes vállalkozásai az ágyutüz élénkítésére vezettek, amely különösen ma reggel egyes szakaszon jelentékeny hevésségre fokozódott. Az osztrák-magyar és német rohamcsapatok Volhíniában is eredményesen működtek.

Olasz és délkeleti harcér:

Nincs különös esemény.

A német nagyfőhadiszállás jelentései:

Nyugati harcér:

Rupprecht trónörökös hadserege: Flandriában tovább tart a tüzérségi harc. Az összpontosított tüzérségi tömegek harci tevékenysége az eső ellenére éjjel-nappal igen erős volt. Az angolok erőszakolt felderítő előretöréseit a tengerparti szakaszon és Yperntől keletre meghiusítottuk. Az Artois arcvonalon a Labassei-csatorna több pontján a Scarpe déli partjái a tüzevékenység élénk volt. St. Quentinől délnyugatra hesseni csapatok erős tüzhatalás után egy francia magaslati állást egy kilométer szélességben rohammal elfoglaltak. Az ellenség nagyobb számú foglyot és géppuskát hagytak kezünkben és veszteségeit tetézte elmentámadásaival, amelyek este és reggel az elfoglalt árok előtt eredménytelenül omlottak össze.

A német trónörökös hadserege: A harci tevékenység legnagyobb részét szűk határok között maradt. Időközönként feléledt egyes szakaszokon, mint az Aisne mentén, a Champagneban és a Maas balpartján. A Mont Hauton romboló tüzelésünk a franciákat arra kényszerítette, hogy a nemrégiben ott elfoglalt terület egy részét kiürítsék. Az avocourti-erdőben egy támadásunk néhány nappal ezelőtt elvesztett állásunk visszaszerzésére vezetett.

Albert württembergi herceg hadserege: Nem volt különös esemény.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonal: A Dünaburgtól és Smorgontól délre már napok óta élénkebb tüzevékenység tegnap is tovább tartott. Lucktól északnyugatra és a keletgalíciai arcvonalon rohamcsapataink vállalkozásai, amelyek a tűz erősbödését előidéztek, számos foglyot eredményeztek. A Dnyesztertől

délre az oroszok megtámadták a Kalustól délre visszahódított állásokat, de súlyos veszteségeik mellett mindenütt visszavertük őket. Az Erdős-Kárpátok és a Fekete-tenger között nem volt nagyobb harci tevékenység.

Macedon arcvonal:

Az Ochrida és Orzba-tó között Dobropolje területén, továbbá a Vardar balpartján élénkebb volt a tüzevékenység. — Ludendoftól.

— Eljegyzés. Báró Berg Tibor, a cs. és kir. 2. sz. lovas tüzérezred tartalékos hadnagya Karlsbadban eljegyezte Nákó Berta grófnőt, Nákó Sándor gróf v. b. t. t. volt fiúmei kormányzó egyetlen leányát.

— Katonai kitüntetések. A király a háboru idején kifejtett kiváló szolgálatai elismerésül Bruckner Tivadar 12. gy. ezredbeli alvezredesnek a pozsonyi katonai főreáliskolánál a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta a hadiékítménnyel.

Azonkívül megparancsolta a király, hogy az ellenség előtti kiváló szolgálatai elismerésül Ivanovszky Leo tart. hadnagynak és az ellenség előtti bátor magatartásáért Haberkorn Viktor főhadnagynak a legfelső dicséret elismerés a kardok egyidejű adományozása mellett tudtul adassék.

— Német kitüntetések a 12. gy. ezredben.

Frigyes-Ágost oldenburgi nagyherceg a cs. és kir. 12. gyalogezred tulajdonosa II. osztályú Frigyes Ágost keresztet adományozott az ezredbeli tisztnek. A kitüntetett tiszt: Klotz Ferenc ezredes, Bergmayer Rezső, Sakotic Edhem alezredes, Niederle Ernő őrnagy, Arendarczyk Kálmán, Halik József, Thym Alfréd, Germershauren Ágoston, Stephanie Károly, Radányi Károly, Kleinhempel Ede, Weissmann Alajos, Muzmayer Róbert, Richter Albert, Thaler Gusztáv, Wrany Kosmos, Osegovic Lóthár századosok, Gross János, Biscan Miksa, Svacha László, Litfass Elemér, Illés Kálmán, Vucetic György, Homola József, Langhammer Vilmos, Pittner Ede, Dersch Gusztáv, Mirna Valtér és Haberkorn Viktor főhadnagyk, Stingl Rezső hadnagy, Folkmann Lipót, Motll János, Juchum Fülöp, Schultzeisz Rezső, Biskoroványi Ernő, dr. Kahler Erich, Menhardt Herman, Ghyczy Kálmán, Lixl Rezső, Oschowitz Antal, dr. Gröbel Károly, Kolecsányi Károly, dr. Repp Vilmos, Adamek Alajos, Casanova Egon, Maly Norbert, Kresa Ferenc, Schaaf Ferenc, Ferenczy Gyula és Telkes Miklós tart. főhadnagyk, Wilhelm Fülöp, Hill Béla, Erbits Gyula, Florek Ferenc, Schwabbauer Gusztáv, Ondrejka József, Weisz Ágoston, Murczkó András, Brenner Alajos, Adler Miksa, Fekete Imre, Olle István, Homann Richárd, Rosenberg Gyula, Pathó Gyula, Fellegi Ferenc és Kecskeméthy Géza tart. hadnagyk és Morgós Jenő tart. zászlós.

— Köszönetnyilvánítás. A „Modern Mozi” tulajdonosai Geiduschek Ignác és neje 1917 január hótól kezdődőleg a 12. és 29-ik cs. és kir. gyalogezredek rokkantalapjai javára minden hétfőn mozielőadásokat tartottak és az ezekből befolyó bruttó jövedelmet az említett rokkantalapok növelésére adományozták. A rokkantalapok javára a mai napig 2225 korona és 40 fillér folyt be. A 12-es pótzászlóaljparancsnoksága indítattva érzi magát ezen nemes és példát követendő cselekedetükért Geiduschek Ignác és nejenek a rokkantak nevében is hálás köszönetét nyilvánítani. — A 12. pótzászlóaljparancsnoksága.

— Nagy zsiridragítás Szegeden. Szegedről írják: Özv. Kakuszi Jánosné ez év januárjában egyezséget kötött Ketter Gyulával, a rókusi állomás vendéglőseivel hatodfél mázsa zsiridragítására. Kakuszinának a maximális áron,

Telefon 330.

VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN.

Szombaton, július hó 21-én két előadás: fél 7 és 9 órákor.

Telefon 330.
Vasárnap, július hó 22-én négy előadás: 3, 5, 7 és 9 órákor.

A nagy m a m a.

Csiki Gergely színműve 4 felvonásban. A főszerepben Blaha Lujza, Fényes Annuska, Várkonyi Mihály, Mészáros Alajos és Ágh Böske.
Elsőrangú kíséző műsor.

Elsőrangú kíséző műsor.

MODERN MOZI

TELEFONSZÁM 312 és 47.

Szombaton, július hó 21-én egy előadás,
este fél 9 órakor, rendes helyárrakkal

A könnyek utja.

Dráma 3 felvonásban.

Főszereplő: **Hela Moja.**

Nagyszerű ötlet. Vigjáték.

Eikohét. Aktuális.

Elsőrangú cigányzenekar kíséret.

Helyárrak. Mérsékelt: páholyülés 80 f., I. hely 70 f., II. hely 60 f., III. hely 40 f.
Rendes: páholyülés 120 K., I. hely 100 K., II. hely 80 f., III. hely 50 f.

kilónként 10 koronájával kellett volna szállítani a zsirt, mikor azonban a szállítási terminus elérkezett, Kakusziné azt a választ adta, hogy nincs zsir. Ketter Gyula egy pincért bízott meg, hogy tárgyaljon az asszonnyal, mert sejtette, hogy magasabb árat akar. Kakusziné a pincérel meg is egyezett 11 koronás árban és a megegyezés után nyomban szállított is 552 kiló zsirt, amiért azonban Ketter csak a maximális árat fizette. Mikor az asszony követelte a 11 koronás árat, följelentést tett elene a kihágási bíróságon. A kihágási bírószerdán háromezerhatszáz korona fő- és kétezzer korona mellékintézésre, azonkívül a nyolcszázötvenkét koronát kitevő jogtalan haszon kétszeresére, ezerhatszáz négy koronára ítélte Kakuzsi Jánosné, akit még külön harminc korona pénzbüntetésre is ítélte, mert iparigazolványa sincsen, hanem elhalt bátyjának iparigazolványával vezette a hentesüzletet.

Hazatérés a fogságból.

Temesvári ügyvéd két évi fogsága.

A Temesvári Hirlapban olvassuk: Két és fél évi hadifogság után tegnap este hazaérkezett Márton Albert dr. temesvári ügyvéd, főhadnagy temesvári otthonába. Mint nagyfokú idegességben és gyomor, meg bélbajban szenvedő rokkantat cserélték ki. Súlyos szenvedéseken, nagy megpróbáltatásokon ment keresztül, de az a tudata, hogy hazájáért szenved, erőt és kitartást adott neki. A délelőtti folyamán alkalmunk volt hosszasan elbeszélgetni Márton dr.-ral, ki sok szenvedéséről, szerb és olasz hadifogságáról a következőket mondotta el:

— 1914. december 14-én estem a szerbek fogságába. Belgrád körül állottunk, mikor azt a parancsot kaptam a lezajlott ütközet után, hogy embereimmel a végsőkig tartsak ki és a szerbek támadásait tartsam fel. Ilyen körülmények között a végsőkig védekeztünk, míg végre a szerbek körülfoztak s 16 emberemmel elhurcoltak. Az első dolguk az volt, hogy teljesen kiraboltak. Másnap elvittek a divízióhoz, hol egy szerb ezredesnek elmondtam, hogy bántak el velem. Az ezredes megígérte, hogy lépéseket tesz érdekemben, de mindjárt láttam rajta, hogy ezse ágában sincs segíteni rajtam. Öt napi keserves gyaloglás után, árkon-bokron keresztül a nisi fogolytáborba szállítottak. Itt voltam azután 1915 október 19-ikéig. Nagy kaszárnyákban laktunk itt, nemzetiség szerint voltunk elkülönítve. Ágyunk csak a földre vetett nedves szalma volt, úgy, hogy magunk ácsoltunk magunknak fából ágyakat. Az egész kaszárnya tele volt férgekkel, úgy, hogy iszonyu körülmények között teltek napjaink. Kijárnunk a városba nem volt szabad, csak a szerbek fajrokonainak volt megengedve a városban való szabadon járás-kelés. Magunk főztünk magunknak és ekkor még a drágaságnak nyoma sem volt, mert egész napi ételmünk ára csak 2 dénár rugott. Nyelveket tanultunk és szakmánkba vágó dolgokat. Ez volt időtöltésünk,

— Mikor a bolgárok is beavatkoztak a világháborúba, elszállítottak Nisből. Azt mondták, hogy Úszkúbe visznek. Mintegy 35.000

lehattunk, akik elhagytuk Nist. Mint a marhákat, úgy hajtottak bennünket. Iszonyatos, az emberi képzelet határát túlhaladó szenvedéseken mentünk át azon a 800 kilométeres, két hónapig tartó vándorláson, míg az olaszoknak átadták. Mikor már Úszkú közelében jártunk és örültünk azon, hogy végre megpihenhetünk, hallottuk a hirt, hogy Úszkút a bolgárok elfoglalták. Ekkor az albániai Durrazóba akartak szállítani, de már itt is a győzelmes központi hatalmak voltak az urak. Újra megkezdődött a legkínosabb gyaloglás. Vissza kellett mennünk Valonáig. Rendkívül sokat gyöttrődünk, hidegtől, éhségtől, borzalmasan szenvedtünk. Olyan nagy volt az éhség, hogy a legénység az elhullott állatok húsát ette. Mintegy 600 tiszt és 10.000 főnyi legénység pusztult el az éhhaláltól. Én nagyrészt betegen tettem meg az utat. Aki elmaradt a menetből, azt egyszerűen agyonlőtték, vagy levágták. Borzalmas kegyetlenséggel bántak velünk, sehol semmi könyörület, vagy szánalom. Sohasem fogom elfelejteni életemnek ezen legborzalmasabb részét. Minden nap ugyanaz a fájdalom, gyöttrődés és bizonytalanság.

— Végre két havi vándorlás után elértük Valonát. Itt átvettek bennünket az olaszok és előbb egy Asinara nevű szigetre vittek, ahol csoportokba osztottak és más-más irányokba küldtek széjjel. Én Cittaduealéba kerültem. E kis városka Rómától mintegy 70–80 kilométerre van északra. Ide január 4-ikén érkeztem meg és itt töltöttem fogságom további idejét. Egy egész tisztességes iskolaépületbe szállítottak el, amely körül mintegy 250 négyszögletes nagyságu terület volt összes mozgási terünk. Szép fehér lepedővel elrendezett ágyakat kaptunk, ami nagyon jól esett nekünk, hisz egészen el voltunk már szokva az emberi életmódtól. Igen szigorú rendszabályokat léptettek életbe, nehogy elszökjünk. Az egész területet drótsóvívnyel kerítették be és azonkívül még vagy kétszeres védív volt, ahol mindenütt posztok őrködtek. Nem is voltam kinn, csupán kétszer. A bánásmód kifogástalan volt, csak a hidegtől szenvedtünk igen sokat. Ugyanis kályhánk nem volt, azt nem adtak nekünk. Az olaszok általában igen nagy fa- és széninségben szenvedtek. A tél nagyobb részét ágyban beburkolózva töltöttük; így védekeztünk a hideg ellen. Nyelveket tanultunk, én itt elsajátítottam az olasz, angol- és román nyelvet. A Tribunát és Giornale D'Italiát volt csak szabad olvasnunk, amelyek igen erősen nacionalista lapok. Százharmincan lehattunk itt, nagyjából magyarok, de voltak horvátok és csehek is. Általában jól bántak velünk az olaszok. Életünk szerbiai életünkhöz viszonyítva paradicsom volt.

— Ez év június 30-án orvosunk hivatalból felterjesztett engem a kicserélésre, mivel már ekkor igen rosszul voltam. De már az olasz hadügyminiszteriumból is el volt rendelve a kicserélésem és így július 3-án elindultam. Sirva váltam el bajtársaimtól, kikkel annyi sok szomorú és nehéz órát töltöttem el. Svájcban Como határállomásnál a svájci vörös kereszt betegszállító vonat várt reánk és én 28 tiszt, 20 orvos 200, főnyi kicserélt legénységgel utnak indultam. Utunk valóságos diadalut volt, a lakosság mindenütt hozsánnával fogadott. Az egész Svájc, amerre csak keresztül mentünk, tüntető szimpátiával üdvözölt és olyan melegséggel, amely egész életben felejthetetlen lesz. Könnybe lábadt a

szemem, mikor először láttam meg az osztrák határon katonáinkat — fegyverrel a kezükben. Az első osztrák határállomás Feldkirch volt, ahol maga a parancsnok fogadott, német és magyar nyelven üdvözölt, diszszazad volt kivezényelve, a Gotterhaltét, majd a Szózatot játszották. Felejthetetlen lesz az a nagy szeretet, amely utunk alkalmával mindenütt megnyilvánult. Linzen és Budapesten keresztül azután hazaérkeztem.

Torontálvármegye alispánjától.

18067—1917. szám.

583—3.1

Pályázati hirdetmény

Torontálvármegye törvényhatósági bizottsága által a községi és körjegyzők középiskolába járó fiúgyermekéi számára a kassai internátusban létesített egy alapítványi helyre ezennel pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, akik ezen alapítványi helyet elnyerni óhajtják, hogy ez irányú, kellőképpen felszerelt kérvényeiket 1917. évi augusztus hó 5-ig Torontálvármegye törvényhatósági bizottságához címezve, hozzám annál is inkább nyújtsák be, mert később beérkező pályázati kérvények figyelembe vételét nem fogják.

Az alapítványi hely elnyerésére jogosult minden Torontál megyében működő községi és körjegyző fiúgyermeké, ki előző iskolai évről legalább is „jó” osztályzatu bizonyítványt tud felmutatni és jó magaviseletű. Több jelentkező közül elsőbbségre az tarthat igényt, kinek egy vagy több szinte középiskolába járó fűtestvére van, valamint a háboruban hősi halált halt vagy szolgálatképtelenné lett jegyzők és segédjegyzők gyermekei.

A 600 koronás évi ösztöndíj-alapítvány a törvényhatóság által az internátus igazgatójának kezéhez fizetett ki és annak élvezete az adományozás éve kezdetétől a középiskolai tanulmányok egész tartamára szól. Elveszthető az alapítvány, ha időközben az azt élvező osztályismétlésre utasítatik vagy magaviseletből „rossz” minősítést nyer.

A kérvényhez csatolandó:

1. A gyermek születési anyakönyvi kivonata.
2. Az utolsó iskolai bizonyítvány.
3. Himmlőltási és hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy a gyermek egészséges.
4. Az apa közszolgálatát, gyermekeinek számát, életkorát, nemét, továbbá az apa, illetőleg árváknál az anya vagyoni viszonyait igazoló és a járási főszolgabíró által láttamozott községi bizonyítvány.

Azok a középiskolák, melyekbe a tanulók felvétetnek: a kassai premontrai főgimnázium, az u. ottani állami főreáliskola és állami felsőkereskedelmi iskola.

Az internátusba felvett tanulóknak az intézetbe vételével kapcsolatos további felvilágosításokat a kassai közigazgatási tanfolyam igazgatója adja, közvetlenül a szülőknak.

Nagybecskerek, 1917. évi július hó 19-én.

Jankó, alispán.

265. Bvk. 1917. sz.

586—1

Árverési hirdetmény.

A budapesti kir. kereskedelmi törvény-szék 1914. évi 32968. számú végzésével megkeresett nagybecskereki kir. járásbírósnak 1914. évi V. 451/2. számú végzése folytán International Harvester Company of Amerika budapesti cég javára 795 kor. 80 fillér tőkekövetelés és járuléka erejéig elrendelt biztosítási, kielégítési végrehajtás folytán 1914. évi március hó 21. napján lefoglalt és 1690 koronára becsült ingóságokra az árverés elrendeltétvén, annak Felsőittebe határában fekvő Pusztakisréten a Muntján-tanyán, alperes lakásán és Felsőitteben Sztani Dusan házában leendő megtartására határidőül 1917. évi augusztus hó 1-ső napjának délelőtti 10 órája kitzetetik az 1917. évi P. K. 2420/12. sz. a kelt végzés alapján.

Az árverés alá kerülő ingóságok megjelölése: 1 aratógép, 1 buzaszelelő rosta, 2 disznó, 2 csikó és 1 kocsi

Az árverés az 1908. évi XLI. t.-c. 20. §-a értelmében még a következő foglaltatok részére is elrendeltetett: Grünwald Zsigmond javára 208 K s jár. erejéig.

Nagybecskereken, 1917. évi július hó 12. napján.

Kiss, kir. bir. végrehajtó.

A nők választójoga

egyhangulag a

Diana

puder és krém mellett nyilatkozik meg, mert e két szer a női szépség egyedüli biztosítéka. Próbadozob kor. 1.— Nagydoboz „ 250

Mindenütt kapható!

Nagyszentmiklósi járás főszolgabírája.
5872—1917. kig. szám. 583—3.2

Pályázati hirdetés.

Nagyszentmiklósi főszolgabíróság Valkány községében lemondás folytán megüresedett községi bábi állásra pályázatot hirdetek. Felhívom a pályázni szándékozókat, hogy a lehetőleg felszerelt kérvényeket f. évi augusztus hó 15-ig hivatalomhoz nyújtsák be.

1. Javadalmazás évi 300 korona.
 2. Közreműködés szülés esetekben 3 kor.
 3. Látogatási díj 70 fillér.
- A választás iránt külön intézkedem.
Nagyszentmiklós, 1917. évi július hó 5-én

Dr. Bozzay, tb. főszolgabíró.

2763—1917. szám. 576—3.3

Hirdetés.

Alulírott község előjárósága ezennel közhirrre teszi, hogy f. év július hó 1-én 1 drb 10 éves fekete kancaló hj. T. 1 drb 5 éves pejkanca ló, csill. hj. vágáshely, bitangásban találtatott.

Amennyiben jogos tulajdonosa f. évi július hó 29-ig nem jelentkezik, úgy nyilvános árverésen aznapon d. e. 10 órakor el fog adatni.

Aracs, 1917. évi július hó 13-án.

Aracs község előjárósága.

Magyar, német és szerb nyelven beszélő ügyes

elárusító

s egy megbízható

üzleti kifutóleány

azonnal felvétetik

Frank Lajos

térfi- és női-ruhaáruházában
Nagybecskerek.

Munkáslányok

azonnal felvétetnek

helyi nagyobb iparvállalatnál.

Rikkancsokat

felvesz

a Torontál kiadóhivatala.

Nyomdásztanoncul

legalább két középiskolát jó eredménnyel végzett flu heti-fizetéssel azonnal felvétetik

lapunk nyomdájában.

Helybeli beszerzési források.

Biztosítási ügynökségek:

Fraas J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.-Francia bizt. társ. József fkg.-u.
Rigó István (Első M. Ált.) Szerb egyház épület.
Steinitzer Géza (Ass. Generali) Hunyadi-u.

Borbély és fodrász:

Ikity Dusan, Hunyadi-utca.
Nagyvinszky Iván, Hunyadi-utca.

Butorgyár:

Bencze A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Özv.Guttman Jakabné és fiai. Kültelek.

Cipőkereskedők:

Kertész A., Iskolaépület.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.

Divatruhás:

Boskovits S. J., Hunyadi-utca 9.
Bukovác István, Hunyadi-utca.
Mesznik Imre, Pénzügyi palota.

Dobozgyár és műkönyvkötészet:

Schneider János, Aradáci-utca.

Drogueria:

Melkuh Dezső, Hunyadi-utca.

Ékszerészek:

Mesznik B. özvegye, Hunyadi-utca.
Schwab Albert Hunyadi-utca.

Fényképés:

Kremser István, Gizella-part.

Férfiszabók:

Grünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
Kocsis B., Erzsébet-hidon túl, Ambrózy szappangyár épületében.

Fűszerkereskedő:

Blesz Ferenc, Megyeház-u. 2. Tarnai-féle ház.

Gépjavitó műhely:

Bürger és Grünwald, Temesvári-u.

Gőzfűrés:

Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-u.

Gyógyszertárak:

Kollarich Gábor, Melenczei-utca.
Vági Sándor, szerb egyházpalota.

Kávéház:

Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézműáru-, rövidárúüzlet:

Benó Testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papirkereskedés:

Almásy Elek, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:

Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-szállodával szemben).

Közművesek:

Hoff N. és társa.

Lakatosműhely:

Engel Adám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Klein Mór, Hunyadi-u.

Női kalap- és kézimunkaüzlet:

Tolvay Józsefné, Hunyadi-utca.

Női kalap divatterem és előnyomda:

Szehr Mariska, Gizella-part. Kurländer-udvar.

Női kalap divatterem és kalapvasalás:

Andrez A. Főtér, Bauer-ház.

Ruhakereskedés:

Felsenstein Ferenc, Hunyadi-utca.

Sírkórártár és szobrászterem:

Tunner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:

Perl Mór, szerb egyházpalota.

Szállodák:

Beneth nagyszálloda, Ferenc József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához” c. szálloda, Megyeház-u.

Szeszgyár:

Lukács és Társa, Kültelek.
Schwirtlich Alajos, Aradáci-utca.

Téglagyár:

Klein Bernát.

Temetkezési intézet:

Bencze A. és Fia.

Tűzifa-, épületfakereskedés:

Annau örökösök, Korona-utca.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.
Kurländer Imre, Korona-utca.

Uridivatáruháza:

Liptay Dezső, Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:

Boleszny Antal, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-utca.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.

Vendéglő, étterem:

Kovács János, vasuti vendéglő.
Magyar Király sörcsarnok.
Marcoin Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Remsing Mátyás, Otthon-sörcsarnok.
Tóth Lajos, a nagyhíd mellett.

Virágkereskedés és kertészet:

Oláh Gábor, Bajza-u.

Hirdetéseket

jutányos árért közöl a

„Torontál”

pol. napilap kiadóhivatala.

Szerkesztőség
Nagybecskereken
utca 1., hová a
lemi részét il
den közlemény

Kiadóhiv

Pleitz Fer. Pál
nyomdaja Na
rek, Zápolya-
a hirdetések,
és a lap szá
vonatkozó fel
intéződések.

Nagybecske

Az oro

Az Oro
oroszországi
leges távira
amelett szól
lomban a for
tért hódít, m
A különféle
ben a részle
igazodni, az
hogy az o
események
azt a hivat
tetni igyeke

Mai tav

Sze

Lwow mi

sokhoz inté

délután hat

taróztatni C

nov minisz

Trotzky

do. Ugyan

kezdte a

munkástaná

főváros kö

a lázadók

patokat a

gépfegyver

tékeny ves

a kormány

adtak és sz

a zendülés

fegyverezte

Sze

Reuter-iro

tokat hozt

és a mun

Sze

vatalos je

a lázadó

lota és a

A Péter-P

állottak, o

magukat

gásokat be

a zavargá

könnyebben

Mi

irat. A Sz

Az ottan

madik tú

tárat ma

Sz

utáni tá

szerint l

tözve K

Sz

utáni tá

közötti

van vá

lyos za

L

nicie jel

Moszkva

Leninn

nevezet

pétermá

tok me